

Green Team

Bakgrund/Syfte

Friluftorganisationernas utbud av aktiviteter och kunskap om hur man vistas i naturen blir allt viktigare för samhället, eftersom den yngre generationens intresse för att vistas i skog och mark är förhållandevis lågt enligt Svenskt Friluftsliv. En bidragande faktor är att de flesta barn och ungdomar idag bor i tätorter och har förlorat sin självklara koppling till naturen. Det finns också många andra typer av sysselsättningar som konkurrerar om barn och ungdomars tid idag.

Svenskt Friluftsliv är en paraplyorganisation för 22 ideella friluftorganisationer i Sverige som tillsammans har ca 2 miljoner medlemmar, varav 300 000 är barn och ungdomar. Idag har organisationen tillsammans närmare 10 000 lokala och regionala medlemsföreningar.

Gentemot regering, riksdag och myndigheter är Svenskt Friluftsliv företrädare för de ideella friluftorganisationerna. Deras huvuduppgifter är att bevara och utveckla förutsättningarna för friluftsliv, bevaka och företräda friluftslivets intressen, värna allemansrätten och verka för att statusen för friluftsliv ökar i samhället. Målet är att människor i Sverige ska ha möjlighet att utöva ett aktivt friluftsliv, idag och i framtiden.

Svenskt friluftsliv är grundare till Green Team vilket är ett friluftprojekt som delvis finansierats av Ungdomsstyrelsen och går ut på att öka den fysiska aktiviteten hos barn och ungdomar. Det riktar sig till barn och ungdomar från 7 år upp till 18 år, dock främst till mellan- och högstadieungdomar. Målsättningen är generellt att öka intresset för friluftsliv hos barn och ungdomar som inte på ett naturligt sätt kommit i kontakt med den typen av aktiviteter. Exempel på denna målgrupp är barn och ungdomar som inte har friluftsliv som en naturlig del i sin vardag, som inte är aktiva i någon sport med tävlingsinslag och som är lågaktiva, det vill säga de som inte är vana att röra på sig. En ytterligare målgrupp för projektet är ungdomar med annan etnisk bakgrund än den svenska. Med annan etnisk bakgrund menar vi här inte bara att man har annat nationellt ursprung utan också annan kulturell bakgrund som är skild från den svenska. Projektet går ut på att skapa ett smörgåsbord av friluftaktiviteter som ryms i medlemsorganisationerna inom Svenskt Friluftsliv.

Syftet som Svenskt Friluftsliv har med projektet Green Team är därmed:

- att genom ett aktivt friluftsliv förbättra den allmänna hälsan hos barn och ungdomar
- att öka intresset för friluftsliv och natur bland nysvenska barn och ungdomar
- att få fler medlemmar i Svenskt Friluftsliv medlemsorganisationer
- att skapa friluftaktiviteter som ryms inom de organisationer som är medlemmar i Svenskt Friluftsliv.

Enligt Svenskt Friluftsliv är önskan att alla ska hitta något som de kan tänka sig att fortsätta med. Friluftaktiviteter handlar inte bara om aktiviteter ute, naturkännedom och allemansrätt. Det handlar även om att skapa ett gemensamt fritidsintresse för både tjejer och killar som kan bli bestående. Förhoppningen är att bidra till integration, mellan både generationer och

kulturer. Genom detta projekt vill Svenskt Friluftsliv öka intresset för friluftsliv och få till en positiv medlemsutveckling i sina medlemsorganisationer.

Urval

Tillsammans med de ansvariga på Svenskt Friluftsliv valde vi ut orterna Uppsala och Jönköping då de ger en typisk bild av Green Teams verksamhet. Området i Uppsala där verksamheten ligger karaktäriseras av svaga ekonomiska förutsättningar och stor etnisk mångfald medan verksamheterna i Jönköping befinner sig i traditionella innerstadsområden. Ett ytterligare område som var särskilt intressant att studera var Rosengård i Malmö, detta på grund av den etniska mångfalden. Av resursskäl och problem med att hitta tidpunkter för ett besök gjorde vi istället en telefonintervju där.

Totalt tretton intervjuer genomfördes, varav tolv på plats och en per telefon. Intervjupersonerna i Uppsala bestod av en fritidsgårdsföreståndare, två fritidsledare, två personer från en 4H gård, en representant från en mountainbikeklubb och en från friluftsförbundet. I Jönköping intervjuade vi kommunens hälsosamordnare, tre stycken fritidsledare och en representant från friluftsförbundet. I Malmö gjorde vi en telefonintervju med en fritidspedagog. Vilka personer som intervjuats på respektive verksamhetsort har berott på vilka som haft möjlighet utav dem som befunnit sig i vår målgrupp.

Resultat/Slutsats

Syftet med denna rapport har varit ”att utvärdera projektet Green Team med avseende på genomförande, resultat och lärande för fortsatt verksamhet”. Nedan följer de slutsatser som vi kunnat dra, uppdelade utifrån syftet, det vill säga genomförande, resultat och lärande.

Genomförande

Genomförandet har till stora delar lyckats bra. Den verksamhet som planerades har i huvudsak genomförts. Vi tror att en mycket viktig anledning till detta är det gedigna förarbete Svenskt Friluftsliv gjort dels innan verksamheten drogs i gång och dels i uppstartsarbetet med varje ny verksamhetsort.

Vi vill dock uppmärksamma vissa delar i genomförandet som vi anser är viktiga att känna till. Det omfattande förarbete som lagts ned upplever vi har lett till en mycket lång uppstartsprocess på verksamhetsorterna. Det behöver i sig inte vara negativt eftersom vår uppfattning är att det är resultatet som Svenskt Friluftsliv prioriterat och inte hur lång tid det tar att uppnå det.

Trots att Svenskt Friluftsliv gjort ett gediget förarbete har ändå målen för verksamheten inte nått ut till alla inblandade som arbetat i projektet. Vi tror att problematiken med att driva ideella projekt har inverkat här, det vill säga hur man får alla inblandade motiverade och aktivt ta ansvar för sin del i processen.

En annan problematik som vi sett i genomförandefasen är att antalet deltagare minskat för varje termin som verksamheten har pågått på en ort, speciellt tydligt har det varit i Jönköping. Vi tror att en av anledningarna till nedgången av antalet deltagare kan vara att engagemanget

hos ledarna på fritidsgårdarna är svårt att upprätthålla under lång tid, exempelvis genom att på ett aktivt sätt hitta nya deltagare till verksamheten varje termin. En annan bidragande faktor tror vi även är minskat engagemang hos föreningarna, beroende på att de inte ser några kortsiktiga resultat.

När det gäller antalet deltagare har vi också sett en annan problematik och det är att behålla deltagarna hela perioden som aktiviteterna pågår. Detta är särskilt tydligt när det gäller ungdomar med annan etnisk bakgrund än svensk. I Uppsala upplevde ledarna att ungdomar med annan etnisk bakgrund inte hade tillräcklig stöttning hemifrån. Vi tror främst att det beror på kulturella skillnader i synen på friluftsliv, vissa grupper kan till exempel uppleva naturen som en fara.

En aktivitet som planerades men inte genomfördes var sommarcampen. Vi bedömer att idén med en sommarcamp var bra, det vill säga att ungdomarna under lite längre tid skulle få utöva de aktiviteter man provat på under terminen. Den främsta anledningen till att den inte genomfördes tror vi är att informationen om aktiviteten nådde de potentiella deltagarna för nära inpå aktiviteten. Dels hade vissa ungdomar redan andra planer för sommaren och dels var det en ekonomisk fråga för vissa ungdomar. Dessutom var aktiviteten planerad i norra Dalarna ganska långt bort från verksamhetsorterna vilket vi tror också har påverkat.

Resultat

Vi kommer nedan att redovisa utvärderingen av projektet med avseende på resultatet, baserat på de mål som Svenskt Friluftsliv haft med projektet.

Målet med att nå lågaktiva barn anser vi har uppnåtts. På alla verksamhetsorter som vi undersökt har verksamheterna nått barn som är lågaktiva, även om det funnits ett ganska stort inslag av ungdomar även utanför målgruppen bland deltagarna.

När det gäller målet med att aktivera ungdomar med annan etnisk bakgrund anser vi även att det målet är uppfyllt. På alla orter som vi undersökt har man haft deltagare av annan etnisk bakgrund. Vi ser dock att det funnits svårigheter att behålla dessa barn under hela verksamhetsperioden.

Vad gäller målet att få fler medlemmar till föreningarna inom Svenskt Friluftsliv är det inte uppfyllt på de verksamhetsorter som vi har studerat. Alla verksamhetsorter som deltagit i utvärderingen menar dock att intresset för att idka friluftsliv har ökat hos de ungdomar som deltagit i verksamheten.

Målet med att skapa friluftaktiviteter som ryms inom Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer är delvis uppfyllt. På de verksamhetsorter som vi studerade genomfördes aktiviteterna till att börja med enbart inom Svenskt Friluftslivs föreningar. Ju längre tid projektet pågått på en ort, tenderade de ansvariga personerna på fritidsgårdarna att även använda sig av andra föreningar för sina aktiviteter.

Lärande

Vi kommer här att redovisa de slutsatser vi dragit av utvärderingen med avseende på lärande. Detta kommer dels att ske genom att vi exemplifierar viktiga områden för lärande och dels genom konkreta förbättringsförslag.

Ett av de viktigaste målen som Svenskt Friluftsliv har med Green Team verksamheten är att skaffa nya medlemmar till sina medlemsorganisationer. För att få fler medlemmar ur sin nuvarande målgrupp tror vi att det krävs mer kunskap om vad som motiverar ungdomarna i målgruppen, särskilt när det gäller ungdomar med annan etnisk bakgrund än den svenska. Här tror vi bland annat att kunskap om olika kulturers inställning till att vistas i naturen är mycket viktig. För vissa etniska grupper kan naturen upplevas som en fara i form av exempelvis farliga djur, för andra som kommer från krigshärjade områden kan naturen vara förknippad med faror i form av minor med mera. För att lyckas tror vi att det först är viktigt att skapa trygghet i vad naturen innebär här i Sverige.

En annan viktig fråga när det gäller att få fler medlemmar ur aktuell målgrupp är legitimiteten. Det måste finnas incitament som gör det legitimt att delta. För vissa etniska grupper kan offentliga organisationer som stat och kommun var liktydigt med förtryck och därigenom innebära ett hinder för medverkan. I vår utvärdering har framkommit att till exempel kyrkan kan vara en part som skapar legitimitet att delta. För flickor med annan etnisk bakgrund har vår utvärdering visat att legitimitetsfrågan extra viktig.

Om det primära målet är att skaffa fler medlemmar tror vi att Svenskt Friluftsliv dels skulle behöva vidga målgruppen och dels göra en ännu kraftigare satsning än vad Green Team projektet innebär nu. Ett förslag som framkom i Jönköping, vilket vi tyckte verkade bra, var att arbeta mer integrerat med skolorna. Förslaget innebar att försöka få in friluftaktiviteter på det ordinarie schemat som en del i hälsa och motion och därigenom på ett naturligt sätt föra in friluftaktiviteter i ungdomarnas vardag. Den här typen av satsning kräver dock helt andra typer av resurser både ekonomiskt och personellt. Svenskt Friluftslivs medlemsföreningar arbetar huvudsakligen ideellt vilket innebär att de troligen har svårt att delta på dagtid i skolan och dessutom utan ekonomisk ersättning, vilket skulle behöva lösas. Vi tror ändå att en sådan satsning kanske är vad som krävs för få någon synbar effekt på medlemsutvecklingen.

En annan viktig aspekt som framkom under vårt arbete är hur man ska kunna motivera de inblandade föreningarna under lång tid, när de inte ser några kortsiktiga resultat. Ett förslag som framkommit är att ha någon form av erfarenhetsutbyte mellan de föreningar och orter som genomfört Green Team aktiviteter för att dra lärdom och motivera varandra. Detta kan vara en typ av motivationsfaktor men det kan behövas även ytterligare ”morötter” i form av exempelvis fribiljetter till konserter och andra arrangemang och när det gäller ideella insatser på dagtid kanske även ekonomisk ersättning. Vi tror inte när det gäller ”morötter” att det är ersättningens storlek som är det avgörande utan mer gesten som en bekräftelse på att ett viktigt uppdrag har utförts.

Alla inblandade som vi har träffat under vår utvärdering har varit positiva till projektet Green Team, oberoende om det varit uppdragsgivare, kommuner, föreningar eller deltagare i verksamheten. Att aktivera utanförstående ungdomar är något som alla intressenter är överens om har lyckats i Green Team projektet. Det verkar dock svårt att få utväxling av insatserna i form av nya medlemmar för Svenskt Friluftslivs medlemsföreningar.